

УДК 338

А.В. ПЕРЕТЯТЬКО

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

ЕТИМОЛОГІЯ КАТЕГОРІЇ «ЕКОНОМІЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

На основі критичного аналізу та узагальнення існуючих вітчизняних та зарубіжних поглядів до трактування категорії «економічна стабільність підприємства» сформульовано авторську дефініцію даного поняття.

На основе критического анализа и обобщения существующих отечественных и зарубежных взглядов к трактовке категории «экономическая устойчивость предприятия» сформулировано авторскую дефиницию данного понятия.

Basing on critical analysis and synthesis of the existing national and international opinions on the interpretation of the category of "an enterprise economic stability" an author definition of this concept has been formulated.

Ключові слова: стабільність, стійкість, надійність, рівновага, сталість, економічна стабільність, економічна стійкість.

Забезпечення економічної стабільності є ключовим завданням, що постає перед підприємствами у сучасних нестабільних фінансово-політичних умовах. На сьогоднішній день одним з першочергових завдань для економіки України є гармонійний розвиток та створення сприятливого бізнес клімату, що змогло б забезпечити стабільне функціонування суб'єктів господарювання та активізувати інвестиційний клімат нашої держави.

Дослідження сутності теоретичних питань, досконале знання і вивчення проблематики поставленого питання та його розкриття допоможуть розв'язати практичні завдання діяльності підприємств. Враховуючи той факт, що категорію «економічна стабільність підприємства» використовують, в більшій мірі, для характеристики макроекономічного рівня, то для підприємств це достатньо «молода» дефініція, що не має чіткого, однозначного визначення.

Питання, пов'язані з вивченням категорії економічної стабільності підприємства, висвітлено у працях Н.О. Шпака, М.І. Романишин [1], О.В. Шубровської [2], Н.Л. Любченко [3], І.А. Дмитрієва [4], О.М. Сологуба [5], В.М. Ячменьова [6] та ін. Детальний аналіз наукових праць вищезгаданих дослідників так і не дав однозначної інтерпретації категорії економічна стабільність підприємства.

Мета даної статті полягає у розкритті сутності та формулюванні авторськоговизначення категорії «економічна стабільність підприємства».

На сьогоднішній день категорія «економічна стабільність підприємства» належить до низки недостатньо вивчених економічною

наукою, про що свідчать численні дискусії між науковцями. Враховуючи недостатню розробку як у науково-практичному, так і в організаційно-практичному рівні та ґрунтуючись на історії розвитку економічної науки, необхідно дослідити теоретичну сутність даної категорії.

Дослідження та концептуальне визначення категорії «економічна стабільність підприємства» можливе лише після тлумачення поняття «стабільність». Термін «стабільність» (лат. *stabilis*), запозичений з природничих наук, де він означає стійкий стан, здатність до тривалого існування, збереження в часі. Дана категорія потребує більш детальної градації, оскільки в економічній літературі існує багато поглядів щодо її застосування. Досить часто поняття «стабільність» ототожнюють з поняттями «стійкості», «рівноваги», «сталості», «постійності» тощо. Щоб зрозуміти чому виникають вищезазначені суперечності та в чому полягає сутність даного поняття, необхідно звернутися до словників. «Толковий словар живаго великорускаго языка» В.І. Даля [7], взагалі не дає визначення даного терміну. У словниках кінця ХХ ст. цей термін уже використовується, але чіткого визначення не подано до сьогодні. «Словник української мови» І.К. Білодіда (1978 р.), як і більшість сучасних словників, напроти «стабільний» наводить лише декілька слів – «сталій, незмінний, стійкий» [8], у Великому економічному словнику: «стабільність – стійкість, постійність, незмінність, ствердженість на визначеному рівні» [9], не наведено жодного прикладу та пояснення використання даного поняття у різних сферах. У словнику С. Ожегова термін «стабільний» трактується як «не підданий коливанням, постійний, твердий, міцний, стійкий, постійний» [10], а зміст поняття «стабільність» розкривається як «не схильність чого-небудь яким-небудь різким коливанням (відхиленням)» [10]. Н. Федоренко, поняття «стабільність» визначає як близьке до поняття «рівновага» [11].

Сутність визначення «стабільності» не достатньо розкрито у сучасних словниках: Великий тлумачний словник сучасної української мови В.Т. Бусела (2001 р.) [12]; Новий тлумачний словник української мови В.В. Яременко та О.М. Сліпущко (2001 р.) [13]; Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера Р. Дяківа (2000 р.) [14] та ін. Усюди навпроти слова «стабільний» читаємо – стійкий, постійний, сталій – три-чотири терміни без будь-яких пояснень.

Заслуговує уваги дослідження Суміна В.А., в якому він визначає «економічну стабільність» (рівновагу) як стан економічної системи, яка повинна бути збалансованою і розвиток якої здійснюється на основі зрівноважування двох різноспрямованих факторів (наприклад: попит і пропозиція, витрати і дохід). Рівновага може бути нестійкою – короткочасною, і стійкою – тривалою. Також під станом стабільності розуміється

здатність економічної системи, що наразилася на несприятливе відхилення за межі її припустимого значення, повернутися у стан рівноваги за рахунок власних ресурсів, позик, перепрофілювання виробництва тощо [15].

Згідно матеріалів Вікіпедії (анг. *Wikipedia*) «стабільність» – це стійкість, сталість. Вона використовується у наступних аспектах:

– стабільність грошового обігу, який характеризується: стабільністю цін та тарифів; повним задоволенням платоспроможного попиту на товари і послуги; швидкістю обігу грошей; адекватною швидкістю товарного обороту й обороту виробничих фондів тощо;

– стабільність цін — ситуація, при якій темпи інфляції настільки низькі, що суттєво не впливають на прийняття економічних рішень;

– стабільність у науковому аспекті – здатність системи функціонувати, не змінюючи структуру та знаходитись у рівновазі, підтримувати сталість у часі [16].

При визначенні категорії «стабільність» варто звернути увагу на фактор часу. Виокремлення даного фактору пов'язане з тим, що функціонування підприємства не є статичною мірою визначення різновидів його діяльності на певну дату. Важливими для забезпечення економічної стабільності підприємства є певні знання щодо динаміки його подальшого розвитку та здатності виконувати покладені на нього зобов'язання з часом. На рис. 1 зображено графічну сутність поняття «стабільність» [17].

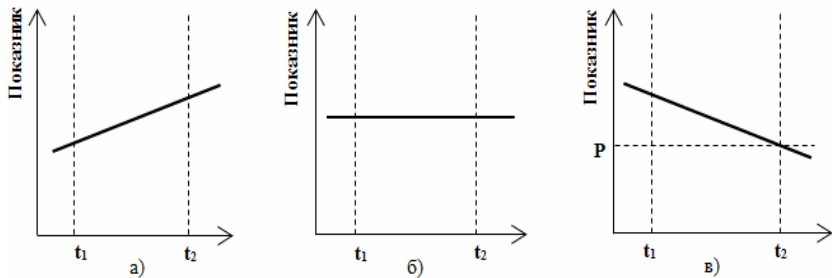

Рис. 1 – Графічна інтерпретація економічного поняття «стабільність»

Як видно з рис. 1, імовірно три різні варіанти щодо можливості збереження рівноважного стану системи, що досліджуються протягом певного проміжку часу.

З точки зору економічного розвитку підприємства рис. 1а, на думку автора, показує динамічність розвитку суб'єкта господарювання та чітко

відображає ефективність діяльності менеджменту підприємства, тобто стабільний розвиток є першочерговим завданням стратегії розвитку даного підприємства. Дана інтерпретація стабільності є найбільш цікава з точки зору економіки, тому що підприємство має можливість збільшувати оборотні активи, за допомогою яких може інвестувати в основну діяльність шляхом купівлі нового обладнання та технологій, або розробку нових напрямів діяльності, тобто диверсифікувати діяльність підприємства.

Графічне зображення (рис. 1б) діяльності підприємства є стабільним, але дану інтерпретацію не можна назвати процесом розвитку. Іншими словами цей стан можна описати як застій. На думку автора, даний стан є найбільш небезпечним для підприємства, тому що в такому стані підприємство є досить вразливим до зміни зовнішніх і внутрішніх факторів.

Графічна інтерпретація, що зображена на рис. 1в, є менш небезпечною для функціонування підприємства, ніж та, що відображена на рис. 1б. Таке формалізоване відображення стабільності має сенс під час зменшення значень окремих показників, але у межах допустимого. В умовах нестабільної ринкової економіки це загрожує неминучою втратою ринкових позицій підприємства і, як наслідок, розбалансування виробничо-збутової діяльності, що в свою чергу може привести до банкрутства. Виходу підприємства з даного етапу можна досягти шляхом чітких антикризових дій (антикризового менеджменту). З позиції стабільності функціонування підприємства, дане відображення (рис. 1в) можна розглядати під час кризових явищ. В даній ситуації керівництво немає іншого вибору як змінювати концепції функціонування підприємства та розробляти нову стратегію розвитку. При успішному виконанні даних умов підприємство може повернутися у стан, який показано на рис. 1а. З точки зору «стабільності», зображення на рис. 1в показує, що стан розвитку діяльності підприємства стабільно негативний.

Отже, проаналізувавши графічну інтерпретацію поняття «стабільність» на рис. 1, можна зазначити, що усі три можливі стани стабільності мають право на існування. У підсумку ми отримуємо множину допустимих станів стабільності, де рис. 1а – стабільний розвиток підприємства, рис. 1б – стабільність функціонування підприємства та рис. 1в – стабільний спад діяльності підприємства.

Виходячи з проведеного дослідження можна не погодитися з визначеннями, що наводяться у Великому тлумачному словнику української мови, в якому стабільність трактується як здатність системи функціонувати, не змінюючи власну структуру і бути в стані рівноваги

[12], та роботах О.І. Барановського, який визначає стабільність як збалансований стан, за якого відсутня тенденція до змін [18]. Г.М. Азаренкова та О.Г. Головка стверджують, що збалансований стан підприємства визначається певним трендом (не відсутністю тенденцій, а їх однаковістю) протягом інтервалу часу, який розглядається. Одночасно з цим науковці роблять зауваження стосовно того, що загалом відображення формалізованого подання сутності стабільності (його графічного подання) не є однозначним у вигляді прямої лінії. Така лінія, на їх думку, може бути різною, а виходячи з того, що досліджуваний об'єкт діє постійно в умовах мінливого середовища, важливим є те, щоб така лінія знаходилася у певних межах. Можна погодитись з тим, що стабільність повинна мати свої чіткі межі (рис. 2) [17]. З точки зору автора, стабільність – це здатність системи функціонувати у певному інтервалі часу та межах значення показника, перетнувши які може наступити порушення рівноваги економічної діяльності підприємства.

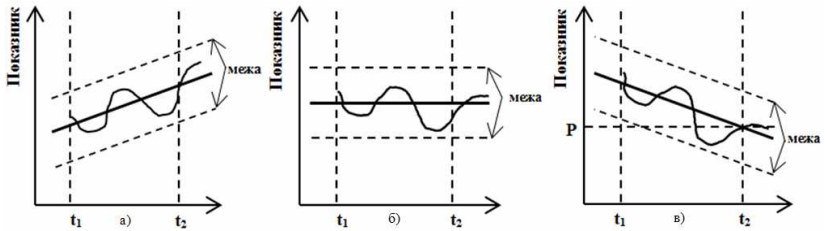

Рис. 2 – Стабільність як межа припустимого відхилення досліджуваного показника у часі

Для досягнення поставленої мети у статті необхідно дослідити теоретичну сутність «економічної стабільності підприємства» та на основі існуючих підходів до визначення даної категорії сформулювати авторське бачення даного питання.

У сучасній економічній науці необхідно виділити основні підходи до визначення поняття «економічна стабільність». Починаючи з меркантилістів та технократів, які визначили, що запорукою економічної стабільності є торгівля та виробництво; далі фізіократів, що вважали джерелом стабільності природні багатства, започаткована теорія стабільності. А. Сміт визначив, що стабільність утворюється у всіх сферах економіки без винятку. На його думку, причини, що порушують економічну стабільність, можуть бути як об'єктивними, так і суб'єктивними, а саме: війна, лійн нації, уряд. Жан-Батист Сей досліджував економічну стабільність на рівні держави та визначив її як стан економіки, за умов якої за-

безпечується збалансоване споживання та дотримання принципів економічного лібералізму. На його думку, стабільність – це не тільки рівновага, але й механізм, що забезпечує такий стан системи. У свій час К. Маркс намагався побудувати теоретичну модель стабільного та сталого суспільства через дослідження сутності економічних криз [6].

Під економічною стабільністю суб'єкта підприємництва в економічній літературі [19] часто розуміють комплекс властивостей виробничої, інноваційної, організаційної, фінансово-кредитної діяльності з врахуванням їх взаємовпливу та взаємодії, а також здатність виробленої продукції та її інноваційні властивості, науково-технічний розвиток матеріально-технічної бази, стабільність ресурсного забезпечення, розвиненість кадрового та інтелектуального потенціалу, наявність інноваційного менеджменту.

На переконання Н. Шандової [20], економічну стабільність формують два чинники, здатні забезпечити ефективне функціонування всіх підсистем суб'єкта господарювання. Перший і визначальний чинник – економічне зростання. Другий чинник описує адекватний стан внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства, тобто його економічну рівновагу. Дослідниця запропонувала власну концепцію економічної стабільності, яка полягає в максимальному значенні зростання економіки підприємства при мінімальному відхиленні економічної системи підприємства від стану рівноваги.

Економічну стабільність підприємства, як вважає О. Зеткіна, можна розглядати як забезпечення його рентабельної виробничо-комерційної діяльності за рахунок підвищення ефективності використання виробничих ресурсів і управління підприємством, стійкого фінансового стану за рахунок поліпшення структури активів, а також стабільного розвитку потужності підприємства й соціального розвитку колективу при самофінансуванні в умовах зовнішнього середовища, що динамічно розвивається [21].

У праці наведено наступне визначення категорії економічна стабільність «...це стан, обумовлений сукупністю властивостей найважливіших складових елементів суб'єкта господарювання: виробничої діяльності, організаційної роботи, фінансово-грошового обігу, матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення, кадрового та інтелектуального потенціалів, яка визначає відношення суб'єкта господарювання до складного зовнішнього середовища, його взаємодію з економічними суб'єктами різних рівнів і дозволяє утворювати динамічно рівноважну цілісну систему, що самостійно визначає цілеспрямований рух у теперішньому та прогнозованому майбутньому» [22].

Під економічною стабільністю Н.Любченко [3] розуміє стан, обумовлений сукупністю властивостей найважливіших складових елементів суб'єкта господарювання: виробничої діяльності, організаційної роботи, фінансово-грошового обігу, матеріально-технічної бази, ресурсного забезпечення, кадрового та інтелектуального потенціалів, яка визначає відношення суб'єкта господарювання до складного зовнішнього середовища, його взаємодію з економічними суб'єктами різних рівнів і дозволяє утворювати динамічно рівноважну цілісну систему, що самостійно визначає цілеспрямований рух у теперішньому та прогнозованому майбутньому.

Економічна стабільність – складне економічне поняття, яке визначає місце суб'єкта підприємництва як підсистеми у системі більш високого порядку (регіону, галузі, макрорівні...). Ефективно функціонує за всім спектром своїх функцій підприємство як господарська система формує адекватний механізм «росту» алгоритмічної складності системи, що, у свою чергу, підвищує потенціал її самоорганізації, який розширює сферу економічної стабільності господарської системи [3].

Н. Кульбака схиляється до думки, що економічна стабільність – це рівноважний збалансований стан економічних ресурсів, що забезпечує стабільну прибутковість і нормальні умови для розширеного відтворення та стійкого економічного зростання з урахуванням впливу найважливіших зовнішніх факторів [23].

О.Сологуб [5] визначає економічну стабільність як зрівноважений, збалансований стан економічних, фінансових і соціальних ресурсів підприємства, а також їх взаємозв'язків у межах виробничо-збутової системи, що забезпечує стабільні умови для її відтворення, у тому числі за наявності внутрішніх і зовнішніх несприятливих впливів, що досягається за допомогою здійснення спеціалізованого комплексу різнопланових фінансово-економічних і організаційних заходів з алгоритмом відповідних дій.

На думку В. Ячменьової [6], економічна стабільність – це результуюча характеристика, а її показником виступає рівень економічної стабільності.

Дослідники Н. Шпак і М. Романишин [1] розглядають економічну стабільність підприємства під кутом зору його здатності в умовах прояву дестабілізаційних чинників бізнес-середовища ефективно здійснювати виробничо-господарську діяльність, формувати якісний стратегічний потенціал, підтримувати заданий рівень конкуренто-спроможності та результативності у довгостроковій перспективі з економічною вигодою та фінансовою незалежністю для підприємства.

Огляд економічної літератури виявив розбіжності у визначенні сутності категорії економічної стабільності. В деяких літературних джерелах стабільність ототожнюють із стійкістю, сталістю, здатністю певної системи функціонувати у стані рівноваги, не змінюючи своєї структури.

Ряд учених доводить [24-27], що стабільність ґрунтується на нестійкій рівновазі між системоутворювальними та системозмінними процесами. З огляду на це важливою властивістю системи має бути пристосування до різних ситуацій. З цих причин категорію «економічна стабільність» найчастіше характеризують через категорію «економічна стійкість» і навпаки. Як зазначено, основними характеристиками стабільності є частота прояву певного явища, а стійкості – рівновага. У комплексі «...стійкість та стабільність є взаємозалежними категоріями, що спроможні забезпечити ефективність функціонування певного об'єкта» [28].

Враховуючи сучасні наукові погляди вітчизняних та зарубіжних вчених щодо сутності категорії «економічна стабільність підприємства», на думку автора, було б доцільно визначити дану категорію в таких спосіб: «економічна стабільність підприємства» – це врівноважений стан економічних показників у певному інтервалі часу та в межах значення показника, перетнувши який може наступити порушення рівноваги економічної діяльності підприємства.

Таким чином, у даній статті автором визначено поняття категорій «стабільність» та «економічна стабільність підприємства», яке дає змогу чітко розуміти сутність вищезгаданих понять і трактувати саме в тому розумінні, який описує нинішній розвиток економіки України.

1.Романишин М.І. Економічна стабільність підприємства: сутність та її складові / Н.О. Шпак, М.І. Романишин // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: Зб. наук.-техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.10. – С. 248-253.

2.Шубровська О.В. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубровська // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 36-42.

3.Любченко Н.Л. Механізм забезпечення економічної стабільності промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / Н.Л. Любченко. – Хмельницький, 2010. – 22 с.

4.Дмитриев И.А. Оценка экономической стабильности предприятия / И.А. Дмитриев, А.Н. Сологуб // Вісн. Нац. техн. ун-ту «Харківський політехнічний інститут»: Зб. наук. праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – 2007. – № 7. – С. 20-29.

5.Сологуб О. М. Забезпечення економічної стабільності підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / О.М. Сологуб. – К.: МОН, молоді та спорту Укр. ПВНЗ "Європейський ун-т", 2012. – 20 с.

6. Ячменьова В.М. Економічна стабільність: сутність та форми вияву / В.М. Ячменьова // Економіка Менеджмент Підприємництво. – 2012. – № 24 (II). – С. 94-99.
7. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка / Второе издание, исправленное и значительно умноженное по рукописи автора. Том четвертый Р-V / Даль В.И. – М.: Издание книгопродавца-типографа М.О. Вольфа, 1882. – 683 с.
8. Словник української мови: том 9 С. / Голова ред. колегії І.К. Білодід. – К.: Наукова думка”, 1978. – 916 с.
9. Большой экономический словарь: 22000 терминов / Сост. М.Ю. Агафонова / Под ред. А.Н. Азриляна. – 4-е изд. – М.: Ин-т новой экономики, 1999. – 1245 с.
10. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов / Под ред. Н.Ю. Шведовой. – 23-е изд. – М.: Рус. яз., 1990. – 917 с.
11. Федоренко Н.П. Математика и кибернетика в экономике: словарь-справочник / Н.П. Федоренко, Л.В. Канторович, В.И. Данилов-Данильян и др. – М.: Экономика, 1975. – 700 с.
12. Великий тлумачний словник української мови / Автор, керівник проекту і гол. редактор В.Т. Бусел. – Київ, Ірпінь: ВТФ Перун, 2001. – 1185 с.
13. Новый тлумачний словник української мови: у 4 т. Т.2. / Уклад.: В. Яременко, О.Сліпушко. – К.: Аконті, 2000. – 911 с.
14. Энциклопедия бизнесмена, экономиста, менеджера / За ред. Р. Дяківа. – К.: Книгодрук, 2000. – 703 с.
15. Сумин В.А. Устойчивость системы управления предприятием в условиях его экономической безопасности / В.А. Сумин // Материалы международной научно-практической конференции. – Донецк: Дон НТУ, 2001. – С.159-161.
16. Вікіпедія – вільна енциклопедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki.
17. Азаренкова Г.М., Головка О.Г. Час як ключова ознака в узагальненні поняття «стабільність» та «стійкість» // Вісник УАБС. – 2009. – № 1(26). – С. 87-91.
18. Барановський О.І. Стійкість банківської системи України / О.І. Барановський // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 75–87.
19. Ковалев В.В. Финансовый анализ: управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности – 2-е изд., перераб. и доп. / В.В.Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 512 с.
20. Шандова Н.В. Управління процесами розвитку підприємств машинобудування / Н.В. Шандова // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 276–282.
21. Зеткіна О.В. Об управлении устойчивостью предприятия / О.В. Зеткіна – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.conif.boom.ru/third/section3.htm>.
22. Межевов А.Д. Поведение потребителей и стабильность бизнеса / А.Д. Межевов. – М.: Центр маркетинговых исследований и менеджмента, 2005. – 128 с.
23. Кульбака Н.А. Оценка экономической устойчивости предприятия / Н.А. Кульбака – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2002/fem/kulbaka/diss.htm>.
24. Барановский А. Экономическая безопасность предприятия / А. Барановский // Финансовая Украина. – 1995. – №94. – С.11–15.
25. Колодзів О.М. Дослідження сутності та змісту економічної стійкості підприємства / О.М. Колодзів, К.М. Нужний // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.78. – К.: Техніка, 2007. – С.238–243.
26. Попов К.П. Проблемы рисков в системе экономической безопасности предприятия / К.П. Попов // Экономика. Менеджмент. Підприємництво: 36. наук. праць Східноукраїнського державного університету. – Вип. 3. – 2000. – С. 89–91.
27. Економічна енциклопедія: у 3 т. / За ред. С.В. Мочерного, Л.М. Вороновича. – К.: Академія, 2000. – Т. 1. – 864 с. – Т. 2. – 2001. – 848 с. – Т. 3. – 2002. – 952 с.

28.Рахнянська О.П. Економічна стійкість підприємства / О.П. Рахнянська. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_2/Rahnanska_209.htm.

Отримано 26.03.2013

УДК 658.15

Н.В.БОНДАРЕНКО, канд. екон. наук

Головне управління статистики у Харківській області

М.С.ПАНТЕЛЄСВ, канд. техн. наук, О.О.ДОЛЖЕНКОВА

Українська інженерно-педагогічна академія, м.Харків

АНАЛІЗ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІЇ

Розглянуто теоретичні погляди на підприємство та на його потенціал, виділені властивості тимчасової обмеженості ресурсного потенціалу та принципи його управління.

Рассмотрены теоретические взгляды на предприятие и на его потенциал, выделены свойства временной ограниченности ресурсного потенциала и принципы его управления.

Theoretical looks are considered to the enterprise and on his potential, properties of temporal narrow-mindedness of resource potential and principles of his management are selected.

Ключові слова: потенціал, ресурсний потенціал, обмежені ресурси.

В умовах збільшення видів ресурсів, що залучаються до виробництва, і зростання їх дефіцитності резерви промислового виробництва частіше слід шукати не в додатковому залученні матеріально-духовних ресурсів, а у використанні їх інтеграційних здібностей, що прямо відповідає змісту інтенсифікації виробництва [1].

Багато в чому успішна діяльність на ринку визначається потенціалом підприємства. Потенціал підприємства являє собою реальну або ймовірну здатність виконати цілеспрямовану роботу [2].

У вітчизняній економічній літературі термін "потенціал" у широкому розумінні трактується, як можливості, сили, запаси та засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для будь-чого. У працях В. Вейтса [3, с. 22] та К.Г. Воблого [4, с. 126-149] знайшло обґрунтування поняття потенціалу як потенційної можливості країни виробляти матеріали блага для задоволення потреб населення.

Управління витратами підприємства є найважливішою частиною пошуку внутрішніх резервів зростання підприємства. Воно передує плануванню прибутку, вивчення інвестиційних можливостей, аналізу беззбитковості як основного напрямку управління виробничою системою на принципах збереження її економічної безпеки.